

ARKUSZ EGZAMINACYJNY

Instrukcja dla ucznia

1. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
2. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
3. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań zamkniętych, tj. 1., 2., 4., 7., 9., 12., 13., 14., 16. i 18. zaznacz na karcie odpowiedzi.
4. W każdym zadaniu zamkniętym poprawna jest zawsze tylko jedna odpowiedź. Na przykład, jeśli wybierzesz odpowiedź B1, w której B oznacza dokończenie zdania, a 1 – jego uzasadnienie, zamaluj kratkę z wybraną literą i cyfrą:

A1	A2	A3	B1	B2	B3
----	----	----	----	----	----

5. Przeń odpowiadając na kartę uważnie, aby nie popełnić błędów. Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zamaluj właściwą odpowiedź:

A1	A2	A3	B1	B2	B3
----	----	----	----	----	----

6. Rozwiązania zadań otwartych, tj. 3., 5., 6., 8., 10., 11., 15., 17., 19. i 20. zapisz czytelnie i starannie w miejscach wyznaczonych w arkuszu. Odpowiadaj wyłącznie swoimi słowami, chyba że w zadaniu poproszono o zacytowanie odpowiedzi.
7. Jeśli się pomylisz podczas zapisywania odpowiedzi w zadaniu otwartym, pomyłkę przekreśl i zapisz poprawną odpowiedź nad lub obok błędnie zapisanego fragmentu.
8. Na końcu arkusza znajdują się brudnopis na Twoje notatki i lista lektur obowiązkowych. To, co zapiszesz w brudnopisie, nie będzie sprawdzane i oceniane.

Czas pracy:
120 minut

Powodzenia!

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Dano trzecią potrawę. Wtem pan Podkomorzy,
Wławszy kropelkę wina w szklankę panny Róży,
A młodziej przysunawszy z talerzem ogórki,
Rzekł: „Muszę ja wam służyć, moje panny córki,
Choć stary i niezgrabny”. Zatem się rzuciło
Kilku młodych od stołu i pannom służyło.
Sędzia, z boku rzuciwszy wzrok na Tadeusza
I poprawiwszy nieco wylotów kontusza,
Nalał węgryna¹ i rzekł:

„Dziś, nowym zwyczajem,
My na naukę młodzież do stolicy dajem
I nie przeczym, że nasi synowie i wnuki
Mają od starych więcej książkowej nauki;
Ale co dzień postrzegam, jak młódź cierpi na tem,
Że nie ma szkół uczących żyć z ludźmi i światem.
Dawniej na dwory pańskie jechał szlachcic młody,
Ja sam lat dziesięć byłem dworskim Wojewody,
Ojca Podkomorzego, Mościwego Pana
(Mówiąc, Podkomorzemu ścisnął za kolana);
On mnie radą do usług publicznych sposobił,
Z opieki nie wypuścił, aż człowiekiem zrobił. [...]
Gdy inni, więcej godni Wojewody względów,
Doszli potem najwyższych krajowych urzędów,
Przynajmniej tom skorzystał, że mi w moim domu
Nikt nigdy nie zarzuci, bym uchybił komu
W uczciwości, w grzeczności; a ja powiem śmiało:
Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą. [...]
Grzeczność wszystkim należy, lecz każdemu inna;
Bo nie jest bez grzeczności i miłość dziecinna,
I względ męża dla żony przy ludziach, i pana
Dla sług swoich, a w każdej jest pewna odmiana.
Trzeba się długo uczyć, ażeby nie zbłądzić
I każdemu powinna uczciwość wyrządzić. [...]

To mówiąc Sędzia gości obejrzał porządkiem;
Bo choć zawsze i płynnie mówił, i z rozsądkiem,
Wiedział, że niecierpliwa młodzież terazniejsza,
Że ją nudzi rzecz długa, choć najwymowniejsza.
Ale wszyscy słuchali w milczeniu głębokim;
Sędzia Podkomorzego zdał się radzić okiem,
Podkomorzy pochwałą rzeczy nie przerywał,
Ale częstym skinieniem głowy potakiwał. [...]

Tu pan Sędzia nagłym zwrotem głowy
Skinął na Tadeusza, rzucił wzrok surowy,
Znać było, że przychodził już do wniosków mowy.
Wtem brząknął w tabakierkę złotą Podkomorzy
I rzekł:

„Mój Sędzio, dawniej było jeszcze gorzej!
Teraz nie wiem, czy moda i nas starych zmienia,
Czy młodzież lepsza, ale widzę mniej zgorszenia.
Ach, ja pamiętam czasy, kiedy do Ojczyzny
Pierwszy raz zawitała moda francuszczyzny! [...]
Krzyczano na modnisiów, a brano z nich wzory:
Zmieniano wiarę, mowę, prawa i ubiory.
Była to maszkarada, zapustna swawola,
Po której miał przyjść wkrótce wielki post – niewola! [...]

Jeśli kto i czuł wtenczas, że polskie ubranie
Piękniejsze jest niż obcej mody małpowanie,
Mileżał; boby krzyczała młodzież, że przeszkadza
Kulturze, że tamuje progresy², że zdradza!
Taka była przesądów owoczesnych władza! [...]

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Warszawa 1982.

¹ Węgrzyn – rodzaj wina.

² Progres – postęp, rozwój.

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wypowiedzi Sędziego i Podkomorzego dotyczą dobrego wychowania i bezmyślnego naśladowania obcej mody.	P	F
Opinie wyrażone przez Sędziego i Podkomorzego na temat młodzieży są jednakowo krytyczne.	P	F

Zadanie 2. (0–1)

Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Przyczyną wygłoszenia przez Sędziego nauki o grzeczności było rozczarowanie **A/B**.

Przemowa miała na celu **C/D**.

A. zachowaniem Tadeusza wobec panien przy stole

C. wywołanie dyskusji

B. słowami Podkomorzego skierowanymi do córek

D. pouczenie młodych

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 1. ORAZ 2. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 3. (0–2)

a) Wyjaśnij, jaką różnicę dostrzegali Sędzia między dawnym a obecnym wychowaniem młodzieży.

.....
.....
.....

b) Podaj dwa przykłady z całego utworu Adama Mickiewicza, które potwierdzają, że *Sędzia w domu dawne obyczaje chował. I nigdy nie dozwalał, by chybiano względu dla wieku, urodzenia, rozumu, urzędu.*

Przykład 1.

.....
.....

Przykład 2.

.....
.....

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na podstawie podanego fragmentu utworu można stwierdzić, że Podkomorzy to osoba

- A. łatwo wpadająca w gniew.
- B. osądzająca innych w wyważony sposób.
- C. lubiąca strofować ludzi.
- D. wiecznie narzekająca na młode pokolenie.

Zadanie 5. (0–2)

a) Wyjaśnij, na czym polegała różnica zdań na temat młodzieży między Sędzią a Podkomorzym.

.....
.....
.....

b) Jak sądzisz, czy Podkomorzy był dla Sędziego autorytetem? Uzasadnij odpowiedź, cytując odpowiedni fragment tekstu.

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–2)

a) Odpowiedz, czy treść poniższego obrazka jest zgodna z wymową wypowiedzi Sędziego. W uzasadnieniu sformułuj argument odnoszący się zarówno do tekstu, jak i do obrazka.

Zajęcie stanowiska:

.....

.....

Argument:

.....

.....

.....

b) Sformułuj apel do młodych ludzi, który będzie komentarzem do sytuacji ukazanej na obrazku.

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Odwołaj się do całej lektury Adama Mickiewicza.

Wypowiedziane przez Podkomorzego słowa *Była to maszkarada, zapustna swawola, po której miał przyjść wkrótce wielki post – niewola!* oznaczają, że

- A. okres zabaw karnawałowych mija szybko i poprzedza nieuchronnie czas wielkiego postu.
- B. skończył się dla szlachty czas zabawy, a po nim nastął czas niekończących się wyrzeczeń.
- C. fascynacja cudzoziemszczyzną przysłoniła Polakom ważne sprawy i poprzedziła rozbiory.
- D. karnawałowe maskarady sprawiły, że Polacy zupełnie zapomnieli o okresie wielkiego postu.

Zadanie 8. (0–2)

a) Wyjaśnij, jak rozumiesz znaczenie użytego w tekście zwrotu *rzucił wzrok surowy*.

.....
.....

b) Podaj dowolny związek frazeologiczny z czasownikiem *rzucić* i wyjaśnij znaczenie tego związku.

.....
.....

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Użyte w podanym fragmencie *Pana Tadeusza* słowo *grzeczność* można zastąpić sformułowaniem

- A. *mile słowa*.
- B. *dobre maniery*.
- C. *brak wyrachowania*.
- D. *bezinteresowna przysługa*.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 7. ORAZ 9. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 10. (0–3)

a) Podaj imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy fragment.

[...] Niech będą z cyprysów gaiki,
Mruczące po kamyczkach gdzieniegdzie strumyki,
Tu kiosk, a tu meczecik, holenderskie wanny,
Tu domek pustelnika, tam kościół Dyjanny¹.
Wszystko jak od niechcenia, jakby od igraszki,
Belwederek² maleńki, klateczki na ptaszki,
A tu słowik miłośnie szczebiocze do ucha,
Synogarlica jęczy, a gołąbek grucha,
A ja sobie rozmyślam pomiędzy cyprysy
Nad nieszczęściem Pameli albo Heloisy³...

¹ Kościół Dyjanny – świątynia rzymskiej bogini Diany.

² Belwederek – mały pawilon.

³ Pamela, Heloisa (Heloiza) – bohaterki literatury francuskiej.

Autor:..... Tytuł:.....

b) Na czym polega podobieństwo między bohaterką wskazanego powyżej utworu a Telimeną i Hrabią – postaciami występującymi w *Panu Tadeuszu*. Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....
.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Artur Górski

*Intro*¹

Pasjonując się przygodami techników kryminalistycznych z serialu CSI, często zapominamy, że tropienie przestępców ma bardzo długą historię. Tak naprawdę profesja detektywa i policjanta jest stara jak świat. Ostatecznie, Bóg przesłuchując (a używając fachowej terminologii – rozpytując) Adama i Ewę na okoliczność zniknięcia jabłek z rajskiego drzewa, zachował się jak rasowy śledczy, który doskonale wie, co jest grane, ale pozwala, aby podejrzani zaczęli donosić na siebie wzajemnie. [...]

Jeśli dziś myślimy o początkach współczesnych metod śledczych, od razu staje nam przed oczami postać Sherlocka Holmesa (oczywiście w wersji filmowej) – prywatnego detektywa, powołanego do życia przez Artura Conan Doyle’a. Tymczasem Holmes – nawet gdyby żył naprawdę – nie był ani pierwszy, ani niczego nowego nie wniósł do kryminalistyki. To, że znał się na grafologii² czy osmologii (wyszukiwanie i zabezpieczanie śladów zapachowych), nie oznacza, że je wynalazł.

Podobną wiedzę dysponował żyjący pół wieku wcześniej we Francji Eugène François Vidocq – człowiek, który przeszedł trudną drogę od awanturnika i przestępcy do detektywa i twórcy współczesnej kryminalistyki.

Ale oczywiście on też korzystał z metod wywodzących się z przeszłości – może nie dotyczyły one technik kryminalistycznych (bo te rozwijały się wraz z postępem technologicznym), ale na pewno z praktyk dochodzeniowych; z umiejętności typowania właściwych podejrzanych.

Jeśli wierzyć zmarłemu niedawno Umberto Eco, także średniowiecze miało swoich detektywów, i to w zakonnych szatach – śledztwo w sprawie zagadkowych śmierci mnichów w powieści *Imię róży*, choć wymyślone przez wielkiego pisarza, mogło zdarzyć się w rzeczywistości. Szczególnie gdyby chciano przypisać jakieś przestępstwa członkom zakonu templariuszy – w końcowej fazie istnienia byli nieustannie na „policyjnym widelcu”.

Jednak nie trzeba sięgać wyłącznie po literaturę piękną, by poczytać o śledztwach w zamierzchłej przeszłości. [...] Można się pasjonować kryminalnymi przygodami chińskiego sędziego Di Renjie, który był postrachem przestępców prawie 1400 lat temu. Zresztą, jak wielu gwiazdorów kryminalistyki, także on trafił do popkultury, stając się bohaterem serii książek Roberta Van Gulika. Pytanie, czy wszystkie śledztwa opisane w książkach zdarzyły się naprawdę?

Ale jakie to mam znaczenie? Pasjonując się śledztwami detektywów i policjantów, często zapominamy, że powstały w głowie pisarza i nie mają żadnego potwierdzenia w dokumentach. Liczy się tylko to, aby dobro wygrało ze złem.

Artur Górski, *Intro*, „Focus. Historia” 2016, nr 5.

1 Intro – rodzaj wstępu; w muzyce nazwa ścieżki dźwiękowej otwierającej album

2 Grafologia – metoda analizy pisma ręcznego; określanie cech psychicznych człowieka na podstawie charakterystycznych cech jego pisma ręcznego.

Zadanie 11. (0–2)

Uzupełnij poniższy tekst w taki sposób, aby stanowił streszczenie fragmentu *Intro* Artura Górskiego.

Tematem tekstu Artura Górskiego jest

.....

Autor skupia się na

.....

i dowodzi, że

.....

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Wykorzystywane obecnie przez detektywów metody śledcze zostały zapoczątkowane w dawnych Chinach.	P	F
Praktyki detektywistyczne stały się popularnym tematem utworów literackich i filmowych.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Artur Górski uznaje Sherlocka Holmesa za **A/B** i wpisuje go tym samym do grona **C/D**.

- A.** pierwowzór postaci detektywa w literaturze **C.** wynalazców nowych metod śledczych
B. najpopularniejszego detektywa w historii **D.** gwiazd kryminalistyki

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autor tekstu posłużył się przykładem Adama i Ewy jako pierwszych podejrzanych, aby

- A.** uwiarygodnić opinię o obecności problematyki kryminalnej w dawnych źródłach.
B. podkreślić istotny wpływ *Biblii* na rozwój współczesnej kryminalistyki.
C. wprowadzić do swojego artykułu elementy dramatyczne.
D. opisać praktyki dochodzeniowe przedstawione w *Biblii*.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 12., 13. ORAZ 14. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 15. (0–1)

Przeczytaj fragment powieści *Tajemniczy ogród* Frances Hodgson Burnett.

Mary rozglądała się, szukając jej [furtki]; wszakże gdy wchodziła z tamtego końca ogrodu, zauważyła, że mur nie kończy się tam, gdzie sad, lecz ciągnie się dalej, jakby oddzielał znów ogród inny po tamtej stronie. Dostrzegła zresztą wierzchołki drzew ponad murem, a [...] na najwyższym z nich ptaszka z jasnym czerwonym upierzeniem na piersiach, który zaraz uderzył w śpiew swój zimowy – zupełnie jak gdyby ją dostrzegł i jakby ją wołał. [...]

A może ptaszek mieszka w tajemniczym ogrodzie i wie wszystko o nim? [...] „Jestem pewna, że to drzewo jest w tajemniczym ogrodzie, jestem całkiem pewna” – rzekła do siebie. Był tam przecież mur, a nie było furtki.

Wróciła do pierwszego ogrodu warzywnego i zastała tam starego zajętego kopaniem. [...]

– Byłam w tamtych ogrodach.[...] Ale tam już nie było furtki do tego innego ogrodu – rzekła Mary.

– Do jakiego ogrodu? – powiedział ostro, przerywając na chwilę kopanie.

– No, do tego po tamtej stronie muru – odparła Mary. – Tam są drzewa, widziałam czubki. A ptaszek z czerwonym gardziołkiem siedział na jednym wierzchołku i śpiewał.

Ku swemu zdumieniu Mary spostrzegła, że szorstka, zmarszczkami poorana twarz zmieniła od razu wyraz. Słaby uśmiech rozlał się na obliczu i stary ogrodnik zmienił się do niepoznania.

Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród*, tłum. J. Włodarkiewiczowa,
<https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/tajemniczy-ogrod.pdf>

Uzupełnij poniższy zapis, który odtwarza tok rozumowania bohaterki *Tajemniczego ogrodu*.

Mary jest pewna, że tajemniczy ogród musi istnieć, ponieważ:

1. mur jest dłuższy niż sad,

2.

3.

4. zmiana zachowania ogrodnika potwierdza jej przypuszczenia.

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Słowa <i>dobro</i> – <i>zło</i> w zestawieniu to antonimy.	P	F
Wyrazy <i>kryminalistyka</i> i <i>grafologia</i> to synonimy.	P	F

Zadanie 17. (0–2)

Uzupełnij zdania. Wpisz w wyznaczone miejsca A albo B.

A. styl potoczny

B. styl naukowy

1. Wypowiedzenie *wie, co jest grane* użyte przez autora w pierwszym akapicie reprezentuje
2. Autor wprowadza do tekstu dzięki sformułowaniom takim jak: *umiejętności typowania właściwych podejrzanych*.
3. jest obecny w tekście dzięki użyciu nazw: *grafologia, osmologia*.

Zadanie 18. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Wyraz *śledczy* użyty w zdaniu *Ostatecznie, Bóg przesłuchując Adama i Ewę na okoliczność zniknięcia jabłek z rajskiego drzewa, zachował się jak rasowy śledczy* jest **A/B** i można go poprawnie zastąpić słowem **C/D**.

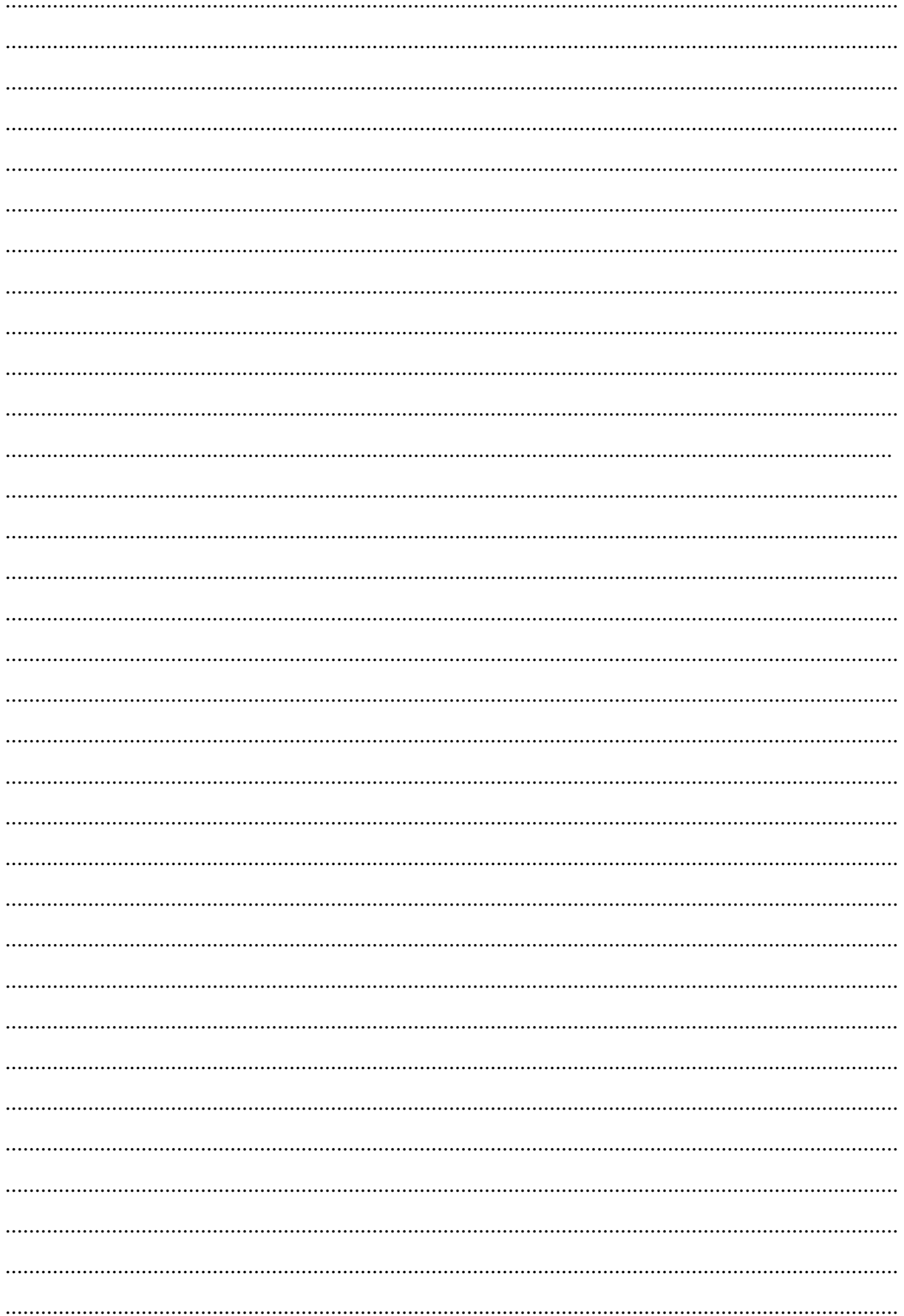
A. rzeczownikiem

C. tajny

B. przymiotnikiem

D. agent

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 16. ORAZ 18. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

BRUDNOPIS

A series of horizontal dotted lines for writing.

KARTA ODPOWIEDZI

Nr zad.	Odpowiedzi			
1.	PP	PF	FP	FF
2.	AC	AD	BC	BD
4.	A	B	C	D
7.	A	B	C	D
9.	A	B	C	D
12.	PP	PF	FP	FF
13.	AC	AD	BC	BD
14.	A	B	C	D
16.	PP	PF	FP	FF
18.	AC	AD	BC	BD